

4.6.2010

Dnro 2619/4/09

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen

LÄÄNINHALLITUS OLISI OLLUT TOIMIVALTAINEN TUTKIMAAN POTILASVAKUUTUSKESKUKSEN ASiantuntijalääkärin MENETTELYÄ

1 KANTELU

Kantelija arvosteli 26.6.2009 ja 27.5.2010 oikeusasiamiehelle osoittamissaan kirjeissä Etelä-Suomen lääninhallituksen päätöstä kanteluun. Kantelu koski Potilasvakuutuskeskuksen asiantuntijalääkärin lausuntoa, jonka hän oli antanut psykiatrin menettelystä kantelijan poikaa hoitaessaan.

[-]

3 RATKAISU

3.1 Etelä-Suomen lääninhallituksen päätös

Etelä-Suomen lääninhallitus on päätöksessään (ESLH-2004-08188/So-38) kohdassa Ratkaisu todennut, että kantelu ei antanut aihetta toimenpiteisiin. Lääninhallitus on perustellut ratkaisuun seuraavasti:

Eläkelaitoksen palveluksessa oleva lääkäri osallistuu vakuutus päätöksen valmisteluun yhtenä asiantuntijana, jonka esittämiä kannanottoja ei edellytetä kirjattavaksi asiakirjoihin noudattaen terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain 23 §:ssä säädettyjä lausuntojen muotovaatimuksia. Tämä ei kuitenkaan merkitse sitä, etteikö kannanottoja tule laatia sitä asianmukaisuutta ja huolellisuutta noudattaen, jota lääkärin ammattia harjoitettaessa edellytetään. Lääkäri ei ole eläkelaitoksen ulkopuolinen tietolähde, jonka kannanotoista hakijaa pitäisi kuulla erikseen.

Vakuutuslaitoksen, siis myös Potilasvakuutuskeskuksen lääketieteellisenä asiantuntijana toimiva lääkäri [-] on rinnasteinen muihin asiaa valmisteleviin vakuutuslaitoksen palveluksessa oleviin asiantuntijoihin, eikä hän toimi tässä asiassa ammatinharjoittajana. Tämä on myös ollut vakiintunut oikeuskäytäntö.

Vakuutusvalvontavirasto valvoo Potilasvakuutuskeskuksen toimintaa. Lääninhallituksen toimivaltaan ei kuulu Potilasvakuutuskeskuksen kuten myöskään heidän käyttämänsä asiantuntijan toiminnan arviointi.

3.2 Arviointi

Oikeusasiamiehen käytännössä on vakiintuneesti katsottu, että asiantuntijalääkärit vastaavat

asiantuntijalausunnoistaan lääkärinkoulutuksensa ja ammatinharjoittamisvastuunsa perusteella. Tämä periaate asiantuntijalääkäreiden vastuusta lausuntoja annettaessa ilmenee myös terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994, ammattihenkilölaki) 23 §:stä. Oikeusturvakeskuksen on katsottu valvovan asiantuntijalääkäreiden toimintaa myös silloin, kun nämä antavat lääkärinlausuntoja eläke- ja vakuutuslaitoksille tai viranomaisille. Valvonta kohdistuu tällöin erityisesti siihen, onko ammattia harjoitettaessa menetelty asianmukaisesti ja huolellisuutta noudattaen (esim. dnro 151/4/98, Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus 1997, s. 197–198). Tästä poiketen oikeusasiamies on katsonut, että asiantuntijan toiminta ei kuulu oikeusturvakeskuksen valvonnan piiriin silloin kun asiantuntija esittää tiedemiehenä käsityksiään lääketieteen yleisistä lainalaisuuksista (dnro 965/4/98, Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus 2001, s. 227–228).

Oma käsitykseni on, että asiantuntijalääkäreiden toiminta on yleensä sellaista ammattihenkilölaissa tarkoitettua ammatinharjoittamista, jota Terveysturvakeskus (nykyään Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Valvira) ja sen alaiset aluehallintoviranomaiset valvovat. Valvonnan laajuus ja sisältö riippuvat käsittelevänä olevan asian laadusta.

Nähdäkseni myös eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pitänyt tärkeänä, että ammattihenkilölakiin perustuva valvonta koskee myös asiantuntijatehtävissä työskenteleviä lääkäreitä. Vakuutusyhtiöiden asiantuntijalääkäreitä koskevassa lausunnossaan valiokunta totesi, että vakuutusyhtiön asiantuntijalääkäri esittää eläke- ja muiden asioiden ratkaisemiseen liittyvät arvionsa nimenomaan lääkärin ominaisuudessa ja vastaa antamistaan arvioista ammatinharjoittamisvastuunsa perusteella. Valiokunta totesi, että asian käsittelyn yhteydessä oli käynyt ilmi, että lääninhallitusten ja Terveysturvakeskuksen toimivaltaa valvoa vakuutusyhtiöiden lääkäreiden toimintaa pidetään joiltain osin epäselvänä. Valiokunta piti tarpeellisena, että sosiaali- ja terveysministeriö selvittää, onko terveydenhuollon ammattihenkilölakia täsmennettävä sen selkeyttämiseksi, että valvontaviranomaisten toimivalta ulottuu myös eläkelaitoksen palveluksessa oleviin lääkäreihin (StVM 11/2004 vp – HE 39/2004 vp).

Edellä esitetyn perusteella johtopäätökseni on, että Etelä-Suomen lääninhallitus olisi ollut toimivaltainen tutkimaan kantelijan lääninhallitukselle osoittaman kantelun Potilasvakuutuskeskuksen asiantuntijalääkärin menettelystä. Tutkinnan laajuuteen ja sisältöön olisi käsitykseni mukaan kuitenkin vaikuttanut se, oliko asiantuntijalääkärin lausuntoon ja menettelyyn kohdistuva arvostelu voitu esittää Potilasvakuutuskeskukselle ja potilasvahinkolautakunnalle. Lautakunnan ja Potilasvakuutuskeskuksen päätöksiin tyytymätön voi saattaa asiansa käräjäoikeuden tutkittavaksi.

Ammattihenkilölaissa tarkoitettujen valvontaviranomaisten toimivallan laajuutta on mielestäni syytä selvittää tarkemmin yleisenä kysymyksenä. Tämän vuoksi olen 21.5.2010 päättänyt ottaa asian käsiteltäväkseni omana aloitteenani. Olen pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriötä toimittamaan minulle viimeistään 30.9.2010 mennessä selvityksen ja lausunnon siitä, millä tavalla voidaan turvata se, että ammattihenkilölaissa tarkoitettu valvonta koskee myös asiantuntijatehtävissä toimivia lääkäreitä ja onko lakia täsmennettävä sosiaali- ja terveysvaliokunnan esittämällä tavalla.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen lääninhallituksen toimivallasta tutkia kantelu ylitarkastajan ja lääkintöneuvoksen tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän heille jäljennöksen tästä päätöksestäni.

Lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni myös Etelä-Suomen aluehallintovirastolle tiedoksi.